



**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА  
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО  
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ  
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ  
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами  
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції**



**Мукачево  
13-14 травня 2021 року**



*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет  
науково-технічною радою Мукачівського державного університету  
(протокол № 4 від «12» травня 2021 р.)*

**С 91**

**Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів** : збірник тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2021. – 572 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми розвитку сфери обслуговування, туризму та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

**Редакційна колегія:**

**Щербан Т.Д.** – д-р психол. наук, професор (голова);

**Гоблик В.В.** – д-р екон. наук, професор;

**Кобаль В.І.** – канд. пед. наук, доцент;

**Пігош В.А.** – канд. екон. наук, доцент;

**Максютова О.В.** – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

<b>ОСТРОВСЬКА М.Я. Особливості інноваційно-гуманістичної підготовки майбутніх учителів початкової школи у контексті ЄВО .....</b>	<b>177</b>
<b>ПАВКО А.І. Випереджальна педагогіка: історико-педагогічна ретроспектива та сучасні інноваційні технології навчального процесу .....</b>	<b>179</b>
<b>ПАПП К.Л. Національно-патріотичне виховання у школах Закарпаття першої половини ХХ століття .....</b>	<b>182</b>
<b>ПЕТАХ В. І., ТОМАШЕВСЬКА М. О. До проблеми готовності майбутніх вихователів до професійної діяльності .....</b>	<b>184</b>
<b>ПЕТЬОВКА А. В., ТЯГУР В.М. Використання сучасних педагогічних технологій на уроках трудового навчання в початковій школі .....</b>	<b>185</b>
<b>ППЧАК С. Н., ФЕНЧАК Л. М. Використання тренінгових технологій у процесі підготовки майбутніх фахівців освіти .....</b>	<b>188</b>
<b>ПЛОТНИКОВА К. Р. Підходи до визначення поняття «тренер-викладач» .....</b>	<b>189</b>
<b>PALLAY KATALIN A hallgatói mobilitás formái és kimenetele .....</b>	<b>191</b>
<b>ПОПОВИЧ О.М., ГРАБ О.В. Підготовка майбутніх вихователів до формування первинних уявлень про природне довкілля в дітей дошкільного віку .....</b>	<b>193</b>
<b>ПРОДАН М. В., ПИНЗЕНИК О. М. Інтеграція освітньої діяльності в закладах дошкільної освіти .....</b>	<b>195</b>
<b>ПРШЕСМИЦЬКА Н. О., ЛАЛАК Н. В. Приватні школи: зарубіжний та вітчизняний досвід .....</b>	<b>197</b>
<b>РАЙЧИНЕЦЬ В.М. «Радянізація» освіти та шкільництва Закарпаття повоєнного періоду .....</b>	<b>199</b>
<b>РІЗАК Е.В. Особливості сприймання музики молодшими школярами .....</b>	<b>202</b>
<b>РУСИН Н.М., КОСТИЧ М. Створення сприятливої сімейної атмосфери як умова повноцінного розвитку особистості дитини .....</b>	<b>204</b>
<b>РУСИН Н.М., МЕТЕНЬКО Д. Сюжетно-рольова ритмічна гімнастика як інноваційна технологія фізкультурно-оздоровчої роботи в ЗДО .....</b>	<b>206</b>
<b>РУСИН Н.М., ПАРЕНКО Д. Гуманізація освітнього процесу ЗДО як основа духовно-морального становлення майбутнього громадянина .....</b>	<b>208</b>
<b>РУСИН Н.М., ЧЕХ Н. Розвиток дрібної моторики як засіб адаптації дитини в дитячому садку .....</b>	<b>210</b>
<b>СИМОНЯН В. В. Науково-теоретичний та практичний досвід майбутнього викладача вокалу .....</b>	<b>212</b>
<b>СОЙМА Н.М., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Гігієнічні принципи організації освітнього процесу в установах загальної середньої освіти .....</b>	<b>215</b>
<b>СТЕГУРА І.І. Історичні аспекти розвитку та реформування правничої освіти у Німеччині .....</b>	<b>217</b>
<b>СУХОДОЛЬСЬКА Ю. М., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Особливості застосування методів виховання у естетичному розвитку учнів молодшого шкільного віку .....</b>	<b>218</b>
<b>СУХОЛОВА М.А. Артистизм вокаліста-естраадника як основний чинник його професійного зростання .....</b>	<b>220</b>
<b>ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Особливості змісту соціально-комунікативної підготовки педагога .....</b>	<b>222</b>
<b>ТОВКАНЕЦЬ Г.В., КИРЛИК О.В. Комунікативний самоконтроль як компонент професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи .....</b>	<b>224</b>
<b>ТОВКАНЕЦЬ Г.В., ЛІВАК Д.С. Ігрові технології і проблемні ситуації у формуванні красназавчих компетенцій учнів молодшого шкільного віку .....</b>	<b>226</b>
<b>ТОВКАНЕЦЬ Г.В., ЯНИК М.М. Принципи формування екологічної компетентності учнів загальноосвітньої школи .....</b>	<b>228</b>

*szomszédos országokból. Magyarországra irányuló bevándorlás az ezredfordulón.* Budapest, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet. 69–129.

6. Teperics Károly (2012): A tanulmányi célú nemzetközi migráció Magyarországon – esettanulmány. In: Nyári Diána (szerk.): *Kockázat – Konfliktus – Kihívás. A VI. Magyar Földrajzi Konferencia, a MERIEXWA nyitókonferencia és a Geográfus Doktoranduszok Országos Konferenciájának Tanulmánykötete.* Szeged, Szegedi Tudományegyetem Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék. 845–858.

7. King, Russel – Raghuram, Parvati (2013): International Student Migration: Mapping the Field and New Research Agendas. In: *Population, Space and Place* 19. 127– 137.

8. Langerné Rédei Márta (2009): A tanulói migráció és a munkapiac. In: Illés Sándor (szerk.): *Magyarország vonzásában.* Budapest, Központi Statisztikai Hivatal Népeségtudományi Kutató Intézet. 67–129.

УДК 378:373.2.011.3-051:[37.015.31:57.081.1-053.4]

ПОПОВИЧ О.М., ГРАБ О.В.,  
Мукачівський державний університет

### **ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ПЕРВИННИХ УЯВЛЕНЬ ПРО ПРИРОДНЕ ДОВКІЛЛЯ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

На сучасному етапі Україна зазнає значних соціально-економічних, духовних і культурних перетворень, що вимагають від вищої школи виховання нового покоління фахівців, які відповідатимуть запитам суспільства в галузі професійної підготовки кадрів із її сучасними підвищеними стандартами, з урахуванням потреб та особливостей студентської молоді.

Наявні значні ґрунтовні напрацювання з проблеми підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до еколого-педагогічної діяльності, проте різні її аспекти наразі залишаються актуальними, адже аналіз стану сучасної практики свідчить, що педагог із нерозвиненою екологічною свідомістю, несформованою системою екологічних цінностей та пріоритетів, недостатнім рівнем екологічної культури не може повноцінно розвивати нове екологічне мислення дітей, впливати на їхню поведінку.

У Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту», Національній стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року, Концепції розвитку екологічної освіти в Україні відображено тенденції оновлення змісту, форм і методів екологічної освіти дітей і молоді. Завдання формування екологічного світогляду, тобто перебудови людської свідомості, потребує зміни сформованої життєвої концепції, зміни мислення, реформування старих і становлення нових духовних інститутів суспільства, культурної революції в людських якостях. Зміна життєвої концепції – дуже складний процес, проте вона необхідна для виживання цивілізації. Свідоме розуміння майбутніми педагогами свого місця та ролі в природному довіллі сприятиме досягненню глобальності екологічних проблем людства та можливості їх розв'язання спільними зусиллями. Поряд із цим загострення екологічних проблем і необхідність їх вирішення породили новий напрям в

освіті – екологічний.

У різні роки в науковій літературі набули поширення такі напрямки еколого-педагогічної підготовки майбутніх вихователів: організація та педагогічне керівництво процесом формування професійної еколого-педагогічної компетентності в умовах ступеневої системи підготовки (Г. Беленька), застосування природно-територіального комплексу в процесі фахової підготовки майбутніх вихователів дошкільного закладу (Л. Завгородня), проектні технології в еколого-педагогічній підготовці (Л. Крайнова), теорія й методика еколого-педагогічної культури вихователя дошкільного закладу (Н. Лисенко), підготовка вихователів-екологів (С. Ніколаєва), особистісно орієнтований підхід у навчанні природознавства майбутніх вихователів у педагогічному коледжі (Л. Козак, С. Сисоєва).

Сучасні дослідники (Н. Гавриш, О. Гончарова, Е. Карпова, О. Кучерявий, С. Совгіра, О. Сорока) визначають професійну підготовку педагогів як ієрархічну систему, пов'язану з розвитком особистості дітей. Еколого-педагогічна пропедевтика при цьому є підсистемою загальної фахової підготовки в тій її частині, що стосується формування підвалин екологічної культури вихованців. Фахівець дошкільної освіти як носій культури має бути обізнаним у сучасних проблемах природного довкілля та ерудованим у галузі природознавства, мати розвинену потребнісно-мотиваційну сферу спілкування з природою, сповідувати еколого-гуманістичну модель виховання, володіти методикою екологічного виховання дошкільників [1].

Екологічна освіта має здійснюватися з дошкільного дитинства, коли закладаються перші підвалини світогляду та практичної взаємодії з природним довкіллям. Різні аспекти екологічного виховання і знайомство з природним довкіллям дошкільників висвітлено в доробках Г. Беленької, Н. Горопахи, Л. Іщенко, Н. Лисенко, С. Ніколаєвої, З. Плохій, Г. Тарасенко, Н. Яришевої та ін. Науковці стверджують, що успішність формування первинних уявлень про природне довкілля в дітей дошкільного віку безпосередньо залежить від доброякісності еколого-педагогічної підготовки майбутніх вихователів [2; 4].

Поняття «довкілля» постає в різноманітних значеннях: як ділянка землі разом із її мешканцями, яку дитина любить і знає (географічне поняття); як частина біосфери, яка здається дитині близькою і зрозумілою (біологічне поняття); як життєвий простір, в якому жили пращури і творили його для прийдешніх поколінь (етнографічне й соціальне поняття); як нерозривна система організмів, яку необхідно берегти (екологічне поняття); як простір, від стану якого залежить власне здоров'я і здоров'я оточуючих (валеологічне поняття); як Всесвіт, що творить людину і нерозривно зв'язаний з нею (філософське поняття). Довкілля – поле мислинневої діяльності, зона актуального розвитку, із якої дитина завдяки науковим поняттям, відповідно доступним віку, переходить на інший рівень свідомості – у зону найближчого розвитку. Отже, довкілля, як інтегративне явище, є ґрунтовним джерелом збагачення життєвого досвіду дитини-дошкільника [3].

Отже, готовність до формування первинних уявлень про природне довкілля в дітей має бути результатом еколого-педагогічної підготовки майбутніх вихователів, а становлення цієї готовності означає утворення системи таких мотивів, інтересів, установок, рис особистості, знань, досвіду практичної діяльності, які, активізуючись, забезпечать можливість ефективно виконувати свої професійні функції.

#### Література

1. Гавриш Н. Осердечення змісту професійної підготовки як чинник особистісно-професійного зростання майбутніх педагогів дошкільної освіти / Гавриш Н., Барна Х., Половіна О. // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. – Budapest, 2016. – IV (45). – С. 42–46.

2. Лисенко Н.В. Практична екологія для дітей: навч.-метод. посіб. для батьків, вихователів, вчителів / Н.В. Лисенко. - Івано-Франківськ: Фірма «Сіверсія» ЛТД, 1999. – 156 с.

3. Поддьяков А.Н. Особенности наглядно-действенного мышления дошкольников // Вестник Моск. ун-та. Сер. 14. Психология, 1986(6). - № 1. – С. 69-71.

4. Яришева Н.Ф. Екологічне виховання дошкільників : посібник для вихователів. / Н.Ф. Яришева. - К., 2001. - 55 с. - (Серія «Екологія і здоров'я»).

УДК 373.2.091.313:37.064.2(043.2)

ПРОДАН М. В., ПИНЗЕНИК О. М.,  
Мукачівський державний університет

### ІНТЕГРАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ

Аналіз сучасних досліджень свідчить про стійкий науковий інтерес до проблеми інтеграції в освіті (І. Бех, М. Вашуленко, Н. Гавриш, І. Зязюн, В. Ільченко, І. Кіндрат, О. Савченко та інші). Суттєвими в дослідженні проблеми інтегрованого підходу в системі освітнього процесу в закладі дошкільної освіти є праці таких вчених: К. Белая, І. Кіндрат, М. Лазарева та ін.

Поняття «інтеграція» ввів у науку Г. Спенсер у 1857 році, зв'язавши його з поняттям «диференціація». Інтеграцію діалектично пов'язано з протилежною тенденцією – розчленованістю і спеціалізацією частин цілого. Якщо інтеграція прагне об'єднати всі елементи, щоб система функціонувала з максимальним ефектом, то диференціація прагне послабити взаємозв'язок між елементами, щоб максимізувати ефективність функціонування кожного з них[1].

Інтеграція (від лат *integratio* – з'єднання, відновлення) є об'єднанням будь-яких елементів (частин) у ціле і процес взаємного зближення; об'єднання і структурування невпорядкованих явищ, підвищення інтенсивності взаємодії між елементами системи, впорядковане функціонування частин цілого. У філософському енциклопедичному словнику «інтеграція» визначається як «сторона процесу розвитку, пов'язана з об'єднанням у ціле різнорідних частин і елементів» [2, с. 210].



# МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: [www.msu.edu.ua](http://www.msu.edu.ua)

E-mail: [info@msu.edu.ua](mailto:info@msu.edu.ua), [pr@mail.msu.edu.ua](mailto:pr@mail.msu.edu.ua)

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>